

การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
THE BUDDHISM PROPAGATION MANAGEMENT OF SANGHA
ADMINISTRATORS IN MUANG DISTRICT, CHONBURI PROVINCE

พระสุทิน อธิปณโณ* พระมหาภคชญา กิตติโสภโณ** ประเสริฐ ธิลาว***

Phrasutin Athipanno, PhramahaKrisada Kittisobhano, Prasert Thilao

Received: June 01, 2019

Revised: June 21, 2019

Accepted: June 28, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่ต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ได้จำนวน 300 รูป จากพระสงฆ์ทั้งหมด 1,205 รูป โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.713 เป็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง

* Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

สังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-Test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระสงฆ์กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยการ และด้านการควบคุม ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ วุฒิการศึกษาขั้นมัธยมศึกษา วุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ที่มีพรรษา, วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกัน ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3) ปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) พระสังฆาธิการขาดการวางแผนนโยบายการเผยแผ่ให้สอดคล้องงานของพระสังฆาธิการ 2) พระสังฆาธิการขาดการฝึกฝนทักษะในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา 3) พระสังฆาธิการขาดการสรรหาบุคลากรเพิ่มเติม 4) พระสังฆาธิการขาดการประสานงานร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน 5) พระสังฆาธิการขาดการติดตามและตรวจสอบพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่ ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) พระสังฆาธิการควรมีการวางแผนนโยบายการเผยแผ่ให้สอดคล้องงานของพระสังฆาธิการ 2) พระสังฆาธิการควรมีการฝึกฝนทักษะในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา 3) พระสังฆาธิการควรมีการสรรหาบุคลากรเพิ่มเติม 4) พระสังฆาธิการควรมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน 5) พระสังฆาธิการควรมีการติดตามและตรวจสอบพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. To study Buddhism dissemination management of administrative monks at Muang District, Cholburi Province, 2. To compare peoples' opinions towards the Buddhism dissemination of administrative monks at Muang District, Cholburi Province and 3. To study problems, obstacles and proposal for Buddhism dissemination management of administrative monks at Muang District, Cholburi Province

Methodology was the mixed methods; The quantitative research collected data by survey method from 300 samples derived from populations of 1,205 monks using Taro Yamane's formula with opened and closed - end questionnaires that had reliability value at 0.713, analyzed data with descriptive statistics : frequency, percentile, mean and SD, standard deviation, t-test and F-test. The qualitative research collected data from 10 key informants, interviewing with structured in-depth-interviewing scripts and analyzed data by descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. Management of Buddhism propagation Monks-samples' opinions pinions towards the Buddhism dissemination of administrative monks at Muang District, Cholburi Province by overall were at a high levels and each aspect was also at high level; planning, organizing, staffing, and directing and controlling were also at high level consecutively.

2. Monks' opinions comparison about the Buddhism dissemination of Administrative monks at Muang District, Chonburi Province, classified by personal factors finding that monks with different ages, Dhamma and formal educational levels, did not have different opinions toward Buddhism dissemination of administrative monks at Muang District, Cholburi Province, denying the set hypothesis. Monks with different ordained age, Pail educational levels had different opinions toward Buddhism dissemination of administrative monks with statistical

the signified level at 0.05 accepting the set hypothesis.

3. Problems, obstacles of Buddhism dissemination management of administered monks at Muang District, Chonburi Province were that 1) Administrative monks lacked planning to comply with the administrative monks duties, 2) Administrative monks lacked training in preparation to be Buddhism disseminators, 3) Administrative monks should recruit more personnel 4) Administrative monks should coordinate with involved state and private agencies and 5) Administrative monks should follow-up and evaluation of Buddhism disseminators.

Keywords: Management, the Buddhism Propagation.

1. บทนำ

วัดในพระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการพัฒนาจิตใจ และเป็นที่พักทางใจของประชาชนโดยทั่วไป (Anuwat Krasang, 2015) ดังนั้นสถาบันศาสนาต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะดำรงสถานะความเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของมนุษย์เหมือนเช่นในอดีตที่ผ่านมา (Office The Board of Directors National Education, 2001 : 15-22) ปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีกลยุทธ์หลายในการเผยแผ่ได้หลายวิธี อาทิ การปฏิบัติตนให้น่าเลื่อมใสของพระสงฆ์ การเป็นผู้รอบรู้ในหลักธรรมะ เป็นกระบวนการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาเข้าวัด ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา(Phrakhupechadammavijit (Jittarakorn Aphivaro,2015)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ พบว่า ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนายังขาดแคลนพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะอย่างแท้จริง ด้านการจัดการ ปัจจุบันเน้นในรูปแบบการเทศน์ หรือการบรรยายภาคทฤษฎีเป็นหลัก แต่ไม่มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง ที่เป็นรูปธรรม ทำให้การเผยแผ่ธรรมะในจังหวัดชลบุรียังไม่สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้ฟังอย่างแท้จริง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในอดีตและปัจจุบันพระสงฆ์ได้รับความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณอยู่แล้วจึงเป็นเรื่องง่ายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าไปในชุมชนให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่

พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพื่อให้ทราบวิธีการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตลอดจนทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรค ในการเผยแผ่ของพระสงฆ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด/แนวทฤษฎี ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการควบคุม (Phratammagosaian (Bprayoon Tammajito), 2006) โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้ ตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม วุฒิการศึกษาสายสามัญ ตัวแปรตาม คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีจำนวน 1,205 รูป (Office of the Secretary Primate District Chonburi Province, 2016) ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้คือ พื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ได้จำนวน 300 รูป จากพระสงฆ์ทั้งหมด 1,205 รูป โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.713 เป็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.67 ผู้มีอายุพรรษา 11 – 20 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 26.67 ผู้มีวุฒิการศึกษานักธรรมชั้นเอก คิดเป็นร้อยละ 73.00 ผู้ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม คิดเป็นร้อยละ 81.33 ผู้มีวุฒิการศึกษาสามัญชั้นปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.00

4.2 ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุม

4.3 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม การศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4 ปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) พระสังฆาธิการขาดการวางแผนการเผยแผ่ให้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสังฆาธิการ 2) พระสังฆาธิการขาดการฝึกทักษะในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา 3) พระสังฆาธิการขาดการสรรหาบุคลากรเพิ่มเติม 4) พระสังฆาธิการขาดการประสานงานร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน 5) พระสังฆาธิการขาดการติดตามและตรวจสอบพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่ ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) พระสังฆาธิการควรมีการ

วางแผนนโยบายการเผยแผ่ ให้สอดคล้องงานของพระสังฆาธิการ 2) ควรมีการฝึกฝนทักษะในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา 3)ควรมีการสรรหาบุคลากรเพิ่มเติม 4) พระสังฆาธิการควรมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน 5) ควรมีการติดตามและตรวจสอบพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อ“การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wattana honlawakprayoon, (2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดท่าซุง ในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrusantithammampirat, (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก

2) ด้านการจัดองค์กร ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในด้านการจัดองค์กร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupreechathamwajit, (2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

3) ด้านการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupaladsongsak khantawero, (2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

4) ด้านการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในด้านการ

อำนวยการ อยู่ในระดับ แสดงให้เห็นว่า พระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีการจัดบุคลากรด้านการเผยแผ่มีการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเอกชน และหน่วยงานของภาครัฐและในโรงเรียนของวัดเพื่อรักษาวัฒนธรรมในประเพณีต่างๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเอาไว้และจะต้องให้มีความสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ PhraMahaKrisda Krittisobhano (Saelee), (2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์ ด้วยการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเน้นการประสานงานระหว่าง วัด บ้าน และชุมชน (บวร) อยู่ในระดับมาก

5) ด้านการควบคุม ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในด้านการควบคุมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupreechathamawijit (Jittarakorn Aphivaro), (2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อ “การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” จำแนกตามสมมติฐาน

พระสงฆ์ที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phra Mongkhon Thitamongkalo (Sangkharat). (2010) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบความแตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

พระสงฆ์ที่มี พรรษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phra Maha Pariwat teetawariyo. (2010) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุที่มีต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาวัดในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มี วุฒิการศึกษาชั้นธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่าง

กัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phra Thawatchai Jarutammo (Srisuk), (2010) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : กรณีศึกษาวัดในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มี วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น 0.05 จึงยอมรับสมมติที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phra-athikanwarit Ratanapanyo (Pansawat) (2016) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มี วุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phraataikan ManatPaṅkāvaddhano (Ngoesawat), (2012). ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 6.1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 6.1 พบว่า การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

1) ด้านการวางแผน

ควรมีการวางแผนงานและนโยบายต่างๆ ให้ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ให้ได้ปฏิบัติงานจริงตามแผนนโยบายงานของพระสังฆาธิการ ทั้ง 6 ด้านให้สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวโดยมีแผนปฏิบัติการประจำปีและควรมีการวางแผนพาทีมงานไปทัศนศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมแล้วนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้และเมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรคได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

2) ด้านการจัดองค์กร

ควรมีการจัดทีมทำงานด้านการเผยแผ่ให้เป็นไปตามนโยบายโดยมีการแบ่งหน้าที่ให้พระภิกษุและสามเณรให้มีความชัดเจนและควรจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแผ่และควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของพระภิกษุสามเณรผู้ทำหน้าที่ ในด้านการใช้สื่อออนไลน์เพื่อให้ทันตามยุคสมัยของสังคมในปัจจุบันในการดำเนินงานเผยแผ่เชิงรุกและเชิงรับ

3) ด้านการบริหารงานบุคคล

ควรมีการสรรหาคัดกรองและแต่งตั้งบุคลากรใหม่เพื่อเข้ารับหน้าที่อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลและควรมีการสนับสนุน และพัฒนาให้ทีมงานให้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่โดยมีการจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่ทีมงานและพระสังฆาธิการควรมีการสั่งการให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาทั้งในเชิงรุก และเชิงรับ อย่างต่อเนื่อง

4) ด้านการอำนวยการ

ควรมีการจัดทำสื่อด้านการเผยแผ่สำหรับใช้ในการสอนนักเรียน และประชาชนทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพและควรมีการสร้างเครือข่าย จัดทีมงาน และติดต่อประสานงานกับทุกฝ่ายแบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชนเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

5) ด้านการควบคุม

ควรมีการกำกับดูแลและติดตามการทำงานที่และให้มีการรายงานผลการทำงานเป็นระยะและควรมีการให้กำลังใจแก่ผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) พระสังฆาธิการควรมีการวางแผนในการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่เป็นคณะบุคคล ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดชลบุรี ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

2) พระสังฆาธิการควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจเพื่อการจัดองค์การเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ และมีการสนับสนุนในการฝึกอบรมบุคลากรพัฒนาองค์ความรู้แก่พระสงฆ์เพื่อให้มาเป็นพระวิทยากรในรุ่นต่อไปอย่างต่อเนื่อง

3) พระสังฆาธิการมีการควรส่งเสริมแนวทางการบริหารงานบุคคลด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการคำสอนในทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง

4) พระสังฆาธิการมีการควรประสานงานประชาสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสนใจและหันกลับเข้ามาวัดฟังธรรมะ และปฏิบัติธรรมทุกวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อย่างต่อเนื่อง

5) พระสังฆาธิการ ควรมีการควบคุมดูแลการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ให้ตั้งอยู่กฎระเบียบพิจารณา ความดีความชอบแก่บุคลากรผู้ทำคุณประโยชน์ด้วยการเผยแผ่ดีเด่นในจังหวัดชลบุรี ทุกปี

7.2 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยด้าน“การบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ในจังหวัดชลบุรี” โดยการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรค ในการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในจังหวัดชลบุรี ครั้งต่อไป

2) ควรศึกษาวิจัยด้าน“การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในยุคโลกาภิวัตน์ในจังหวัดชลบุรี”

3) ควรศึกษาวิจัยด้าน“การบริหารจัดการวัดเพื่อเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างในจังหวัดชลบุรี”

References

Anuwat Krasang. (2016). Environmental Management in Temple as the Ecological In Line with Buddhist Integration of Sangkha in Saraburi Provinc. *Journal of MCU Social Science Review*. 4(2),241-259.

- National Education Commission. (2001). *The Return of Buddhism "Hero" of The New Study*. Bangkok : Publishing House layssux.
- Phra Dharmakosajarn (Prayu Dhammacitto). (2006). *Buddhist Style in Management*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Publishing House.
- Phra Maha Pariwat teetawariyo. (2010). *Monks Opinions on Temple Management According to Good Governance: A Case Study of Wat Bang Bua Thong, Nonthaburi Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Mongkhon Thitamongkalo (Sangkharat). (2010). *Factors Affecting Buddhism Propagating Monk's Morale : A Case Study of Morality Teaching Monks in Schools at Sangha Administration Region 15* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Thawatchai Jarutammo (Srisuk). (2010). *Efficiency of Sangha Administration : A Case Study of Temples at Nongsang District, Saraburi Province*. (Doctor of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phraataikan Manat Paññavaddhano (Ngoesawat). (2012). *The Efficiency of Buddhist Propagation of Sangha Administrators in Chombung District, Ratchaburi Province*. (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra-athikanwarit Ratanapanyo (Pansawat). (2016). *The Roles of the Monks in the Propagation of Buddhism PakTho District, Ratchaburi Province*. (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrupaladsongsak khantawero. (2010). *The opinions of Buddhists on Wat Paknam Bangkok* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrupreechathamwajit (Jittarakorn Aphivaro). (2015). *The Management of The Buddhist Propagation of Sangha Administrator in Samutprakan Province* (Doctor of Thesis). Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University

- Phrakhrusantithammapirat (Booncahi Santikaro). (2014). *The Development of Sangha Administration Model in 15th Region Sangha Administration*. (Doctor of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Prani Kueatong. (2011). *Buddhist Priests Roles in Community Development : A Case Study of Wat in Pak Kret, District Nonthaburi Province* (Master of Thesis). Graduate School : Phranakhon Rajabhat University.
- The Secretariat of the Sangha Association. (2010). *Monks Manual*. Bangkok: The National Buddhist Printing Office.
- Wattana honlawakprayoon. (2015). *Efficiency Management of Wat Thasung Muang District, Uthai Thani Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.